

Make **ABDULLA**
your friend and never be
lonely at home or abroad.

ABDULLA & Co., LTD.
173 NEW-BOND ST. LONDON. W1.
HAVE YOU TRIED OUR NEW TURKISH
CIGARETTE No. 25 AT 4 CENTS?

N-S-F

Dråadlooze Telefonie

„Als 't kindje
binnenkomt
Juicht heel het
huisgezin”.

Hoe zijn deze
regelen van Beets van
toepassing op de
„Claritone Baby”
der N. S. F.

De „Claritone
Baby” is de Benja-
min onder de luid-
spreekende telefoons.
Het is een elegante
loudspeaker van
groote gevoeligheid
en zuivere muziek-
weergave.

De „Claritone Baby” geeft reeds zeer
voldoende resultaat op een tweelampstoe-
stel (1 X l.f. versterking); speciaal op de N. S. F.
tweelampsonvanger „Radiovox 2”.

De „Claritone Baby” wordt uit voorraad
geleverd mijs . . . men niet te lang wacht.

Voor méerlampsonvangers hebben wij aan
te bieden de

„CLARITONE BIG BEN”.

Prijzen: „Baby” f 42.50, „Big Ben” f 80.-.

Adres voor den Haag:

2de Emmastraat 268. Telef. B. 233.

Adres voor Ned.-Indië:

„Radio Holland”, Tandjong-Pririk

HILVERSUM

TELEF: N^o
-1821-

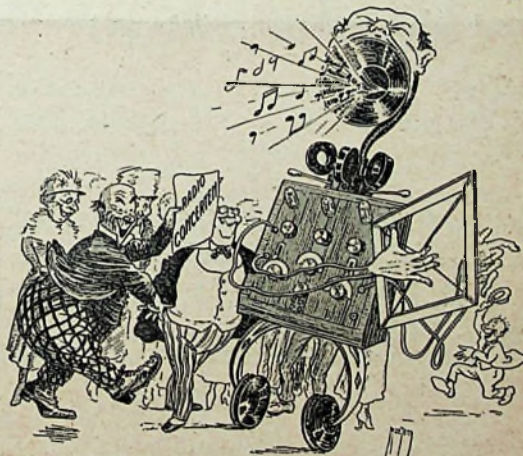

-HOLLAND-

TEL: ADR
-SIGNAL-

RADIO-CONCERTEN

- type **DEKA**, (1 Det.) f 100.—
- type **DEKA EXTRA**, 1 D.T.; 1 H.F.; „ 160.—
- type **DEKA DE LUXE**, 1 D.T.; 1 H.F.;
1 L.F. „ 500.—
- type **DEKA SUPERIEUR**, 1 D.T.;
2 H.F.; 2 L.F. „ 850.—
- type **L.F.B.** (L.F. versterker 400 voudig) „ 150.—
- Corona-spoelen à f 5.—, per serie „ 60.—

N. V. NED. „RADIO-INDUSTRIE”.

BEUKSTRAAT 10 -- HAAG -- TEL. M. 3080

Firma W. BOOSMAN, Warmoesstraat 97,
Amsterdam. Tel. 9103 N.

Instrumentmaker der Kon. Ned. Marine.

**Complete Ontvangstoestellen voor
Draadloze Telegrafie en Telefonie.**

Type B. I. Compleet met lamp, accu, anode-batterij, telefoon en 8 spoelen f 175.—

Type B. II. Compleet als b.s. toestel, doch met ingebouwd laagfrequent versterker, met omschakelaar voor versterkt-onversterkt f 250.— (zie afbeelding Maart-No. Radio-Nieuws).

General Radio condensatoren en transformatoren.

Murdock condensatoren, weerstanden en telefoons.

Radion knoppen met schalen.

Dubilier rooster en blokcondensatoren.

Hart & Hegeman Radio Materiaal.

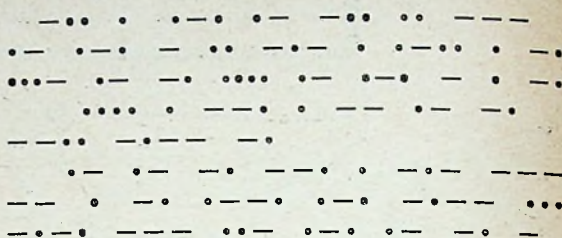
Freshman roostercondensatoren met regelbaren lekweerstand f 2.65.

Laagfrequent transformatoren. f 9.—

Losse fijnstelling voor General radio condensatoren f 5.—

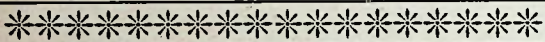
Alle soorten lampen, telefoons en verdere onderdeelen.

c.q. TELEGRAM DE P. C. K. K.

GRATIS

FIRMA CH. VELTHUISEN
OUDE MOLSTRAAT 18
'S-GRAVENHAGE.

TELEFUNKEN
Amateurtoestellen.

VRAAGT PRIJSOPGAVE.

SIEMENS & HALSKE A. G.,

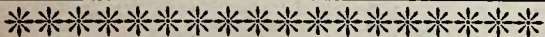
Filiale 's-Gravenhage.

Afd. Telefunken.

Huygenspark 38—39.

Telefoon Haag 1850.

Interc. letters E' en E''.

SOCIÉTÉ FRANÇAISE
RADIOÉLECTRIQUE
LANGE POTEN 15^a, DEN HAAG.

Nieuwe types amateurtoestellen
Gecombineerde ontvanger-versterkers
Versterkers met hoogfrequentie-,
detectie- en laagfrequentie-elementen
in elke gewenschte combinatie
Fransche lampen.

VARIABLE CONDENSATOREN

600 cM.	f 8.50
1000 cM.	„ 11.—
4000 cM.	„ 15.—

Uitgebalanceerd systeem voor inbouw.

Levering uit voorraad, na ontvangst van het bedrag per postwissel, verhoogd met 60 cent verzendkosten per 1 of 2 stuks.

COMMERCIEËL ELECTROTECHNISCH BUREAU „CEB”
(Amateurafdeeling)

LAAN VAN MEERDERVOORT 30 — DEN HAAG — TEL. M. 5277.

RADIO-EXPRES

DIT BLAD VERSCHIJNT IEDEREN DONDERDAG.

De abonnementsprijs bedraagt, bij vooruitbetaling, f 2.— per halfjaar voor het binnenland en f 3.— voor het buitenland. Voor leden der Nederlandsche Vereeniging voor Radio Telegrafie is de abonnementsprijs per halfjaar f 0.75 voor het binnenland en f 1.75 voor het buitenland, eveneens bij vooruitbetaling te voldoen.

Losse nummers f 0.15 per stuk.

Uitgave van N. VEENSTRA, Laan van Meerdervoort 30, den Haag, Tel. Marnix 2112

WEDSTRIJD VOOR ONZE ABONNÈ'S.

In dit nummer van *Radio-Expres* vindt men „Onder de nullijn” het eerste gedeelte van een phantastisch verhaal omtrent een nachtelijk radio-avontuur, getiteld: *De Geweldige*.

Het slot van dit feuilleton zal worden gepubliceerd in het nummer van 12 Juli.

Wij loven intusschen prijzen uit van:

1ste prijs f 12.50

2de prijs „ 7.50

3de prijs „ 5.—

te besteden bij één der in *Radio-Expres* adverteerende firma's.

voor diegenen onder onze *abonné's*, die vóór 9 Juli een aanduiding van de oplossing van dit raadselachtig geval zullen hebben gegeven, welke het nauwkeurigst overeenstemt met de oplossing, die door den schrijver in het slotnummer wordt aangeduid;

de eerste prijs wordt alleen uitgereed, wanneer de oplossing is neergelegd in den vorm van een voor publicatie geschikt slotfeuilleton, ongeveer van dezelfde grootte als het in dit nummer gepubliceerde gedeelte; daarbij zal een goed geschreven, logisch slot voor dezen eersten prijs ook in aanmerking kunnen komen, al wijkt de oplossing belangrijk af van de bedoelde, althans wanneer geen even goed geschreven slot inkomt, waarin de bedoeling juist wordt benaderd;

voor de beide andere prijzen komt in aanmerking elke aanduiding van den aard der oplossing.

De beoordeeling zal geschieden door een jury, bestaande uit den schrijver van „*De Geweldige*” met redacteur en uitgever van dit blad.

Waarom nog andere dan dubbel-roosterlampen?

Uit brieven van sommige amateurs hebben wij den indruk gekregen, dat hier en daar de meening bestaat, dat 't werken met dubbelroosterlampen eenige extra-moeilijkheid zou meebrengen.

Dat is geheel onjuist. In elk normaal schema, waarin accu en hsp. batterij direct aan elkaar zijn verbonden, kan men de gewone lampen vervangen door dubbelroosterlampen zonder eenige wijziging in het schema en zonder eenige extra-moeilijkheid in de bediening. Integendeel zal men ervaren, dat dubbelroosterlampen gemakkelijker genereeren op alle golven en vooral op de zeer kleine.

Hoe de lezers over Radio-Expres denken.

.... Uw prettig, handig en interessant weekblad.

Den Haag, 9 Juni.

W. A. MENKE.

Het eenige wat men heeft te doen, is de hulproosters der dubbelroosterlampen (hetzij detector of laagfrequent) direct te verbinden aan + hoogspanning.

De Nederlandsche dubbelroosterlampen, waarbij de verbinding met het hulprooster wordt gemaakt met een klemschroef aan de huls, leenen zich direct voor gebruik in ieder bestaand toestel.

De geluidsterkte is in het algemeen niet geringer dan van elke goede lamp. Daarbij hebben de nieuwe dubbelroosterlampen alle maar 8 à 12 volt hoogspanning nodig en kan men als regel zeggen, dat zij in genereerende toestand minder sterk stralen. Niet anders dan voordeel dus.

Alleen voor laagfrequentversterkers, die een buitengewoon sterk eindgeluid moeten leveren, zal men met lampen met grootere plaatstroomenergie meer bereiken; daar komen van de gewone ontvanglampen de Fransche het meest in aanmerking, of nog beter: kleine zendlampen. Maar voor een gewonen 2-lamp laagfrequentversterker zijn de dubbelroosterlampen in het algemeen ook nog bruikbaar.

C.

Tegenstrijdigheid in raadgevingen?

Eén onzer lezers wijst erop, dat in R. E. No. 5 werd aanbevolen, een lamp vooral te laten branden op de volle spanning, waarvoor ze is gemaakt, terwijl de heer Hebels in No. 14 aanbeval: houd de brandspanning zoo laag mogelijk. Hij vraagt, waaraan men zich nu moet houden?

Wij zouden willen antwoorden: beschouw beide raadgevingen in het verband waarin ze gegeven werden.

In het eerste artikel werden voorkomende fouten in radiotoestellen besproken en werd gewezen op de vermeerdering van foutoorzaken, die gelegen kan zijn in het gebruik van gloeistroomweerstand. Als men getob heeft met een toestel, moet men nagaan of door zulk een oorzaak de brandspanning niet te laag is. Zekerheid van genereeren kan men bij een bepaalde lamp slechts hebben bij volle brandspanning.

In het tweede artikel ging het over vermindering van onderlinge storing en over verhooging van den levensduur eener lamp. Als men in dat opzicht het meest mogelijke wil bereiken, moet men nagaan met hoe weinig de lamp wel toe kan. Dit laatste geldt voor iemand, die weet, dat zijn toestel in orde is en die behoorlijke ontvangst heeft.

De tegenspraak tusschen de twee raadgevingen is maar schijnbaar. Als men elk dezer raadgevingen behartig in haar eigen verband, zal men er geen tegenspraak meer in vinden.

Muzikale Omroep.

Uit te zenden met den zender van P. C. G. G., den Haag.
Golflengte 1070 meter.

PROGRAMMA VOOR DONDERDAG 5 JULI 1923.

Aanvang 8 uur 30 n.m.

(Nadruk zonder bronvermelding verboden).

JOS. M. ORELIO, zang.

PIERRE VERDONCK, begeleiding.

1. Proloog Paljas	Leoncavallo.
2. Scène et Air de l'Opera La coupe du
roi de Thulé.	E. Diax.
3. Toréador uit Carmen	G. Bizet.
4. Mijn lieveken, zeg herinnert gij 't U.	C. v. Rennes.
5. Kermislied	E. Hullebroek.
6. Het Kwezelken	F. Gevaert.

Radiotelegrafist-examen.

Bij het in de maanden April-Mei en Juni 1923 te 's-Gravenhage gehouden examen voor het verkrijgen van certificaten als radiotelegrafist zijn geslaagd voor het certificaat eerste klasse de heeren: G. C. Bak, J. H. C. Balder, J. C. van Beek, G. H. van den Berg, P. C. Bovelandier, J. R. Buisman, J. Fortgeno, P. M. Hogendonk, M. P. Huyser, D. N. Lourent, J. F. H. Marissen, P. J. Moleenaar, P. Pronk, S. A. la Rivière, J. A. Schortinghuis, S. van Straten, L.

W. M. Vemer, H. A. Verburg, G. C. E. Vink, G. H. Visser, W. E. de Wit, M. de Vries; voor het certificaat tweede klasse de heeren J. van Altena, A. J. Baars, W. F. H. Boelhouwer, D. J. Boog, P. de Bruijne, P. D. Deijlius, G. Doeksen, C. J. van Dongen, P. van Dijk, M. M. B. J. Erens, E. L. J. Ghijs, G. J. C. Hijmering, G. G. C. Klap, T. Koster, H. Meuldijk, A. F. Oomkens, D. A. H. Ravestein, L. J. Rutema, J. Smit, T. C. Tol, L. A. Wildeman, J. Adams Zijlstra en mej. K. Dienaar.

ONDER DE NULLIJN.

De Geweldige.

Door Nul komma nul.

't Was laat geworden.

We hadden den avond besteed aan eenige metingen op de korte golf, want wij hadden nieuwe spoeltjes gewikkeld en om elf uur zou volgens afspraak XXX roepen en daarna met telefonie komen.

U kent ongetwijfeld wel dezen en gene van het vaste gezelschap, dat men in de aethergolfereld in de lagere regionen ontmoet. Nul NY was als gewoonlijk present; hij confererde met een ietwat luguber heer met een 50-periodige grafstem; en een ander nulstation „werkte” 8 AB, onzen vriend Deloy te Nice. Iets

daaronder zat 8 BF; die riep hardnekkig zijn Engelschen vriend 2 MN Honderdnegentig meter.

Maar wij moesten nog zakken. In 't voorbijgaan hoorden we net 2 MN zijn rr geven: ok qsa veri good this night for phone pse... Een donderend gekraak overstemde hem; het was, alsof het heele koor van kortegolf-luchstoringduivels daarop had gewacht, alsof een oude roestige deur, waar ze achter hadden gezeten, met die krak open sprong en hun de vrijheid schonk, want ze barstten met uitbundigheid los, die vervelende kleine zagertjes, en de trommelaar, en de zuchter, de rateelaar en hoe ze allemaal meer mogen heeten... „Veri good this night.” Jawel! Dat, zouden ze 2 MN eens leeren!

Radio-latijn.

Een lezerschrijft ons:

Laatst was ik bij een zaak in radioartikelen en vroeg den patroon hoe of hij de Engelsche muziek ontving. „Schitterend, harder dan den Haag, zonder versterking. Een week later was ik weer in die zaak; de patroon was er niet en nu vroeg ik het voor de aardigheid aan den bediende (die was er niet bij geweest toen ik het aan den patroon vroeg): 't Gaat nogal. — „Zonder versterking?” — Wel nee, daar moeten nog een paar lampen achter!

Wij merken overigens op, dat de Engelsche muziek met één lamp heel goed kan zijn, reeds op kleine antenne.

Aan vele lezers.

Wij ontvingen tal van vragen over stations met letters PCRR, OVB en andere, waarvan men wil weten wie dat zijn.

Dat weten wij helaas ook niet en wij vreezen, dat er clandestiene zenders bij zijn.

De heer Smulders te Tegelen ontving tusschen halfwaalf en half twee Zaterdagnacht op iets minder dan 500 meter golf prachtige muziek van een Engelsch sprekend station, o.a. Solveig's Lied en orkestnummers als Puppenliedel en Tango du Rêve. Hij vermoedt, dat dit een Amerikaan was.

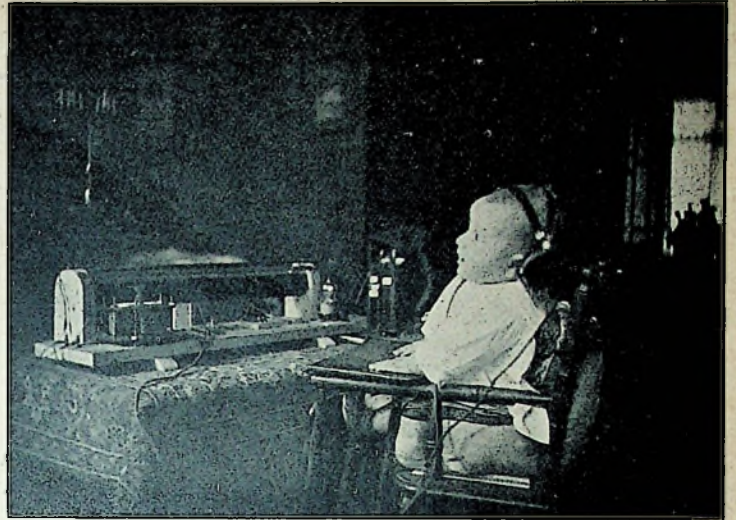
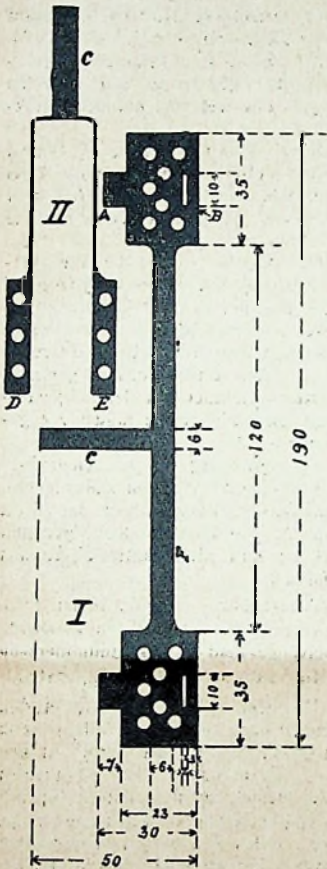
Vervaardiging

accuhoogspanningsbatterij.

Naar aanleiding van een mij gedaan verzoek om de door mij vervaardigde en in Radio-Expres No. 15 genoemde accuhoogspanningsbatterij

Intusschen lieten wij ons dieper zinken dan in het onderste van den aetheroceaan. De condensator wees ons honderdvijfenzestig meter. Plotseiling, eventjes heel helder en dan ook meteen overgaand in een piepgilletje, de bekende stem van den Machtige. Wat deed die hier? We haalden ons met den condensator-knop weer wat op, hielden ons met den fijnregelaar even zwevende... waarempel, de Machtige was aan het afrekenen met één van zijn correspondentie-klienten: „Ja ziet u meneer, als wij nu voor u moeten gaan opzoeken op welke bladzij van dat boek, u dat kunt vinden...” Nu hadden we zekerheid, dat 't de Machtige was, in hoogsteigen persoon, ofschoon we niet hadden gedacht hem hier op 165 te ontmoeten. De scheur-

te beschrijven, moge ik bescheiden verwijzen naar een zeer uitvoerig artikel in R.-N. No. 10 van 1919 van den heer R. G. te Amsterdam, welk artikel bij mij den doorslag gaf om te trachten van de zaklantaarnbatterijen af te komen.

Ook hij geniet er al van!

De heer J. H. Slingting te Amsterdam schrijft ons:

Hierbij een foto van mijn 8 maanden ouden zoon, dien ik verleden Zondag namiddag inplaats van hem een rammelaar te geven, de telefoon heb opgezet, om hem zodoende te laten genieten van P C G G. Hij was onmiddellijk zoet, zoodat ik de radio warm kan aanbevelen aan ouders met jonge kinderen. Ik vond het tooneeltje zoo aardig, dat ik er een photo van maakte, waarvan ik hoop, dat ze geschikt is om te plaatsen in uw blad.

Met het afgebeelde toestel heb ik veel succes. Het is geheel eigen fabricaat, op telefoon, lamp en accu na. Wanneer ik de telefoon op een zelfgeconstrueerden luidspreker bevestig, dan krijg ik de muziek van P C G G, Heussen, Middelraad en verder alle Amsterdamsche Stations door de kamer heen. Ik werk alleen met detectorlamp. Korte golven zijn echter zeer lastig te nemen, aangezien de spool wat groot is daarvoor. De muziek van genoemde stations is wel zacht, maar toch zeer goed hoorbaar.

Nadat de daarin gegeven wenken nauwkeurig gevolgd waren, deden zich op een drietal punten minder gunstige resultaten voor.

Allereerst wat betreft de vulling der negatieve platen met loodglit; de massa bruisde bij onderdompeling in het zuur eruit; daarna tijdens het

kalender stond op Maandag. Dat klopte. Hoeveelste harmonische?

„Heb je opgemerkt hoe daar nu even weer zoo goed als geen storingen waren?”

Mijn vriend had 't nog niet gezegd, of bij onze verdere nederdaling hadden ook de storingen ons weer te pakken. Ze schenen een contrasein aan onze aandacht te willen onttrekken, maar konden toch niet beletten, dat we Ido identificeerden. Honderdveertig: alweder de Machtige! Maar wij daalden, zakten... Honderdvierentwintig; een laatste rocheling van den Machtige, die tot ons doordrong. Afscheid van alle bekenden, op de uiterste grenzen van de bewoonde aetherwereld.

Sprong in het duister; alleen met 't knarsetandende, spotlachende, drei-

gend-rommelende luchtstoringen-gebroed. Zou het XXX gelukken ons hier te ontmoeten? Op de afgesproken diepte, of wat we daarvoor hielden, stelden, we ons wachtende in. Rurrrt!... Mijn vriend greep naar z'n telefoon alsof hij die van zijn hoofd wou slingeren. Ook ik schrok op. „Dacht je dat een luchtstoring zoo kon doen?” — „Het is een vreemd geluid, dat is zeker; net een oude kraakvonkzender, maar dan als je met je ontvanger binnen in de helix bent gaan zitten.” Rt rurrrt rt... rt... rt...

We keken elkaar verbijsterd aan. Een vonkzender van zoo ongelooflijke sterkte, iets boven honderd meter? Op een luchtstoring leek het meer. Maar het waren letters: r e e; en daarna weer niets; als het letters

waren, wat moesten ze dan beduiden?

Minuten lang waren we weder alleen met de luchtstoringen. En omdat we XXX nog niet hoorden, daalden we nog verder, maar nu voorzichtig aan, meter voor meter. Eindelijk een zwak geluid van een ongedempte; dat moest hij zijn; condensator stop! fijnregelbaar iets terug... jawel: XX...

Rurrrt!... ditmaal was ik het, die het ergst schrok. De fijnregelcondensator tolde rond als het rad van een roulette; XXX waren we, op die manier weer kwijt; maar die krachtpatser, die ons stoorde, scheen zich van een beetje afstemming niet veel aan te trekken. En met zijn onbehouwen vuistslagen seinde hij net als daar even: r e e.

gebruik van eenige maanden het opentrekken der positieve plaatjes waardoor de massa losraakte; en ten derde een minder goede verbinding van de positieve en negatieve plaatjes bij de serieschakeling.

Om nu aan deze bezwaren tegemoet te komen heb ik eenige wijzigingen in de voorgeschreven werkwijze toegepast zooals hieronder moge blijken.

Voor amateurs, die niet over bovengenoemd Radio-Nieuws beschikken, laat ik nu in 't kort de geheele werkwijze hier volgen.

Platen. Maak van bladlood, dik 1 m.M., een aantal platen zooals hiervan in fig. I is aangeduid (schaal 1:2, maten in millimeters). De gaten worden ingeslagen met holpijp van 4 m.M. Daarna worden de plaatjes tot cilindfers omgebogen met lip A in opening B en goed omgebogen zijnde, zuiver rondgeklopt om een dikken spijker. Zij kunnen dan onmogelijk later opentrekken. Vervolgens het geheel buigen zooals in fig. II is aangeduid. Lip C behoeft maar aan eenige plaatjes te zitten en dient voor eventuele aftakking met dasenknipper.

Vulmassa. Menie vermengd met zwavelzuur van 19° Beaumé tot een dikke brei, goed vast aangestampd, daarna glad bijstrijken, zoowel voor positieve als negatieve platen.

Drogen. Circa 2 à 3 dagen in matig wärm vertrek.

Harden. Circa 10 à 12 uren in zwavelzuur van 3° B.

Vaten. Wijdmonds pillenfleschjes van 30 Gr., ledige boenwaspotjes, enz. Bij eventuele afsluiting (geparaffineerde kurk) moet de stop voorzien zijn van een glazen buisje voor de gasontwikkeling.

Het had iets bruuts, maar elementair-geweldigs, zooals een ongebreidelde natuurverschijnsel als de donder. Maar dit was geen redelooze natuurkracht; er zat systeem in, men voelde er den Denker achter.

Even plotseling als hij kwam opdruiken, even onverwacht zweeg hij ook wéér.

We keerden terug tot XXX, die blijkbaar intusschen al op telefonie was overgegaan, maar och zoo kinderachtig zwak. 't Vervulde ons met te meer eerbied en ontzetting voor den Geweldige, die na een paar minuten alweer met dat kabbalistische „ree” van zijn voortdurende waakzaamheid blijk gaf.

„Zeg, we hooren XXX toch niet voldoende; bel hem even op en vraag of hij mee uitluistert naar dien don-

Vulling. Accuzuur tijdens formeeren 19° B., daarna 26° B. De platen worden in de fleschjes geplaatst, plaat D in het eerste, E in het tweede, enz. De eerste en de laatste plaat dienen slechts één plaatje te hebben en zijn voorzien van een lange loodslip welke naar de eindhaken van de batterij gaat.

Formeeren. Minstens 4 maal laden en ontladen met maximaal $\frac{1}{20}$ Amp. Hiermede is de batterij voor gebruik gereed.

Ik hoop een voldoende duidelijk werkprogramma te hebben gegeven. Mochten nog eenige inlichtingen gewenscht worden, dan ben ik daartoe gaarne bereid.

E. Heijmans.

Utrecht, 25 Juni '23.

Niet één missen.

Ik bewaar alle nummers zorgvuldig en zou er niet gaarne één missen.

Rotterdam.

P. J. HAZELZET.

Draadloze telegrafie bij de negers.

Naar aanleiding van uw stukje onder de nullijn getiteld „Draadloze telegrafie bij de Negers” is het volgen der misschien niet onaardig.

Als 2de machinist maakte ik een reis met een der schepen der Holl. Stoomboot Mij. naar het Congogebied in Afrika, alwaar ik persoonlijk kennis maakte met het draadloos tele-

derbeheerscher. Daar moeten we het onze van hebben.”

Toen ik van de telefoon terugkwam, had mijn vriend hem alweer een paar maal strepen hooren geven.

Zeker tien minuten zaten we in gespannen verwachting. Ik speelde wat met den condensator, waar de Geweldige zich immers toch niet veel van aantrok.

„Hier zijn we op 50 meter, legde ik uit, en je merkt, dat het toestel nog glad genereert...”

Rurrrrr!... Hier was de Geweldige nog harder. En nu scheen hij te gaan seinen. Maar of het was, dat ie niet seinen kon, of dat zijn zender oversloeg, of dat hij iets anders seinde dan onze Morse-code, we konden er niet veel uit maken.

„En toch is het Morse!” riep mijn

grafeeren der daar wonende negers.

Op het dek van een der kleine lichters, welke de lading van den wal naar het schip brachten, zat een neger met een stuk hout tusschen zijn beenen.

Het blok was hol en van hard hout, terwijl het aan den bovenkant een spleet van 3 c.M. × 35 c.M. bezat. Hierop trommelde onze neger-telegrafist gedurende den geheelen dag en ook wel 's nachts met 2 stokken.

Soms scheen het alsof hij een of ander station(?) opriep door telkens eenzelfde aantal tikken op het blok te geven en daarna weer even te wachten.

De directeur der plantage verklaarde mij, dat wanneer hij twee of drie maal per jaar het binnenland introk om met de daar aanwezige stammen te onderhandelen, dit reeds twee weken te voren bekend gemaakt werd doormiddel van deze eigenaardige telegrafie, welke mijlen ver gehoord werd.

Op mijn vraag of deze „telegrafist” mij zijn „code” niet zou willen leeren, verklaarde genoemde heer, dat zij dit nimmer aan blanken doen, evenmin als zij hun „telegraafblok” zouden afstaan.

Amsterdam.

W. Visser, Insp.
Gem. Telefoon.

Gekraak in een ontvangtoestel.

De heer F. de Boer te Andijk schrijft ons: Met belangstelling las ik in R. E. No. 15, uw antwoord aan D. B. B. te Assen, over 't kraken in zijn toestel. Juist omdat ik bij een vriend hetzelfde euvel heb opgemerkt. We hadden zijn toestel omgebouwd, maar 't kraakte en knetterde, dat het

vriend uit; „maar hij seint beroerd... schrijf mee op nou...”

Snel seinde hij niet, maar onregelmatig; als je zijn methode eenmaal te pakken had, waren het toch letters.

Toen hij stopte, bleken we een heel stuk allebei geheel eender te hebben opgenómen. Het luide:

Mar k gni de Mars Mars Mars ree ree.

Zenuwachtig grepen we de telefoon en belden XXX op. „Zeg, het is Mars, die één telegram geeft voor Marconi... Heb je dat ook genomen?”

Maar XXX had... niets gehoord!!

(Slot volgt.)

een lieve lust was. Alle verbindingen nagekeken: perfect. Batterij nagezien en nagemeten, niets te vinden. We vreesden al voor de lamp. Die er uitgehaald: zoowaar nog onweer. 'k Begon iets te vermoeden van kortsluiting. Maar waar? Op één plek kon dat nog maar zijn, en wel in den lampvoet. De verbindingsdraden waren hier namelijk niet vastgeschroefd maar gesoldeerd. Mijn vriend had gemeend prachtige soldeer te koopen. Een busje met pasta en fijnverdeelde soldeer. Een gedeelte hiervan was tusschen de busjes geloopt en maakte zoo kortsluiting. Dit weggeveegd; de kwaal was radicaal genezen. 'k Raad daarom ieder aan, die soldeeren moet, gebruik een stuk en geen fijnverdeelde tinsoldeer. Mogelijk heeft D. B. B. 't zelfde gebrek aan zijn toestel of kunnen anderen er zich voor wachten.

De concerten van den Eiffeltoren.

De heer L. C. Levoir te Rotterdam meldt ons, dat F L na zijn telefonisch weerbericht van 12.35 's middags een opsomming geeft van de namen der artisten en van het muzikaal programma, dat 's avonds 6.30 zal worden gegeven.

Programma 2 L O.

Het programma van Londen 2 L O is als volgt:

Vrijdag 29 Juni 1e en 2e bedrijf van de opera „Die Meistersinger“, gespeeld door de British National Opera Co. in Covent Garden Opera-House. Aanvang 7 uur Eng. tijd, 7.20 Holl. tijd. Dit zal vooreerst de laatste opera zijn daar het gezelschap 30 Juni voor 't laatst speelt.

Zaterdag 30 Juni 2 L O dansorkest en wedrenoverzicht. Verder nog niet bekend.

J. v. d. Berg.

Königswusterhausen.

De heer Esmeyer te Rotterdam vestigt er de aandacht op, dat Königswusterhausen tegenwoordig tusschen 12.30 en 1.30 Amst. tijd op Zondag aardige muziek geeft, golf lengte 2700 meter.

Radio-Concert

Programma van het concert op Zondag 1 Juli van 3—6 uur n.m., door het radiostation P C G G van de N. V. Ned. Radio-Industrie den Haag, op een golf lengte van 1070 Meter.

1. Marsch der Bersaglièri, R. Eilenberg. 2. A Toi Valse, E. Waldteufel. 3. Ouverture Norma, Bellini.

Zoo zijn ze er, helaas!

Hij was er een van den modernen tijd,
Die nooit eens zelf iets fabriceerde;
Maar wel vier, vijf radioboeken kocht
En op elke bladzij naar plaatjes zocht
En dacht dat hij dan wat leerde.

Hij luisterde alléén maar naar muziek,
Dat andere kon hem niet schelen;
„Verbeeldje, hij had toch die boel
niet besteld
En dan nog betaald met heel veel
geld,
Om zich altijd maar te vervelen?“

Hij werd dan ook terecht genoemd,
Een echte radio-roover;
Want om ook maar iets met
fatsoén,
Voor onze radio te doen
Dat had ie d'er niet voor over.

Na een maand knoeien ging de vent
Zijn spullen maar verkoopen.
Dat hij voor altijd ons verlaat,
En nimmer weer „amateuren“ gaat,
Zullen zéér velen hopen.

W. A. Menke.

4. Foxtrot Macabre, Teddy Moon. 5. Foxtrot Ka-lu-a, Jerome Kern. 6. Suite Orientale, Fr. Popy. 7. Why, Dear, H. Cohen. 8. April Showers, Louis Silvers. 9. Il Natale di Pierrôt, V. Mouli. 10. Brise Argentine, L. Dequin. 11. Nachruf an Mendelssohn, O. Febras. 12. Soldaten Blut, F. v. Blon.

Deze orchestnummers worden afgewisseld door Pathé- en gramophoneonplaten.

Voortreffelijk.

Door deze heb ik het genoeg,
een nieuwen abonné voor het voortreffelijke
weekblad *Radio-Expres*
aan te brengen.

Amsterdam, 15 Juni.

M. G. EKELMANS.

Draadlooze muziek door „The Jazz-Devils“.

Het Radio-station P C G G der N. V. Nederlandsche Radio-Industrie, den Haag, geeft op een golf lengte van 1070 Meter, Maandagavond 2 Juli, van 9—11 uur, een draadloos concert met welwillende medewerking van de bekende Haagsche amateurs Jazz-Band „The Jazz-Devils“, onder leiding van Jan von Lindern. Afgewisseld door gramaphoon-platen zullen „The Jazz-Devils“ achtereenvolgens spelen:

1. Big Ben, H. M. Wellmann. 2. Tricks, Zez Confrey. 3. Batavia Foxtrot (uit de Operette „Der Vetter aus Dingsda“), Eduard Künneke. 4. Touareg, Raoul Moretti. 5. Gokliedje (uit de revue „Nou-Nou!“), Gerrit van Weezel. 6. (Op verzoek) Insulinde-Shimmy (tekst van Carlo Rom-

bouts), Jan von Lindern. 7. Never Again, Gee Paul. 8. Pour t'écrire que je t'aime (uit de revue „En Douce“), Ch. Borel-Clerc. 9. Liliput, Fr. Hollaender. 10. Le Caïd, Raoul Moretti. 11. Pour être heureux (uit de revue „Toutes les femmes“), Maurice Yvain. 12. Daar heb je 't al!, Jan von Lindern.

Vonkjes uit de Radiowereld.

August Buchanan heeft met zijn reisgenoot Rodd een tocht van 16 maanden gedaan, dwars door de Sahara en had een klein draagbaar radiotelefoniestation bij zich, waarmee echter maar zelden contact met de bewoonde wereld werd verkregen. Eenmaal, toen hij zich door een val bij een bergwand omlaag had bezeerd, kon hij evenwel per radio een dokter op het station Salah raadplegen.

Op 31-jarigen leeftijd is overleden Walter Seddon, de radiotelegrafist aan wiens plichtsbetrachting het was te danken, dat bij den brand van de Volturmo op 11 October 1913 van de 700 opvarenden 521 konden worden gered. Seddon is na de ramp steeds invalide gebleven.

Volgens dagbladberichten gaat de Amerikaanse General Electric Cy. radio-lampen in den handel brengen, die bij 3 Volt maar 60 milli-ampère brandstroom nemen, zoodat een gewoon zakbatterijtje over een weerstand langen tijd kan dienen in plaats van de accu.

Even een grapje.

In 1950. Rechter: — Maar hebt u niet een van zijn brieven . . . iets zwart op wit?

Dame (die echtscheiding wil): Ik ben bang van niet. We corresponderen per draadlooze, ziet u.

Proeven met verschillende vormen van spoelen.

Naar aanleiding van uw artikeltje in het laatste nummer van R.-E., betreffende ontvangst op korte golven, deel ik u hieronder de resultaten mede van mijn proeven, genomen met drie verschillende spoelentypen, op Donderdagavond 21 dezer, tijdens het 3de bedrijf van „Die Meistersinger” door 2 L. O.

Om 10 uur deelde PCGG mede dat Londen zou beginnen met het 3de bedrijf van genoemde opera.

Eerst werd door mij gewerkt met den bewusten variometer, waarvan de primaire en terugkoppeling grootten-deels in de secundaire draaiden. Deze variometer was gemonteerd op een gepolitoerd plankje met 6 pennen, welke dus zoo in de spoelhouders gestoken kon worden. De afstemming was nogal lastig (misschien kwam dit omdat ik voor het eerst hiermede werkte), doch toen eenmaal de afstemming juist was, kwam de opera zeer goed door. Ik gebruikte naast mijn toestel een 10-voudigen laagfrequentversterker. Daarna om ongeveer 11 uur, veranderde ik de spoel in gewone honingraat en vond dat deze beter werkte dan de variometer, echter veel verschil was er niet. Ik gebruikte spoelen nos. 30, 40 en 50 op dezelfde volgorde als hier gegeven, want als ik 50 als secundaire gebruikte hoorde ik niets. Daarna half twaalf deze spoelen verwisseld tegen basketspoelen en nu vond ik dat deze spoelen het beste van allen werkte. Ik had hoegenaamd geen last met de afstemming en het geluid was zuiverder dan met de andere spoelen.

Naar aanleiding hiervan zou ik amateurs aanraden ook eens basket- of mandspoelen te gaan maken met zoo weinig mogelijk wikkelen, de kosten zijn matig en de ontvangst zeer goed.

Ik heb ook grotere basketspoelen beproefd voor ontvangst van PCGG en PCMM en ook hier bleek mij dat de muziek zuiverder doorkwam en afstemming gemakkelijker was dan met honingraat, alleen worden deze grotere spoelen wat onhandig.

Hopende amateurs hiermede van dienst te zijn geweest.

Hoorn.

A. Kuiper.

Even een grapje.

Wij hebben een geheel nieuw toestel gemonteerd en beproeven het, waarbij wij dadelijk al Engeland te pakken hadden. Juist is een jong-mensch op bezoek, dat van alles verstand heeft, typen zooals men ze te

gejuwoordig wel kent; heel wijsgeerig maakt hij de opmerking, dat die Radio toch eigenlijk nog lang niet in orde is, d'r is zooveel zwendel in, want: Nou zeggen ze wel dat ze Engeland zijn als je ze hoort, maar dat is meestal verlakerij!! want dan is het Engeland toch niet.

W.

Vereenigingsnieuws.

Voor een afdeling „Nijmegen”.

Radio amateurs en belangstellenden in de omgeving van Nijmegen, worden hierbij beleefd verzocht hun kaartje en adres te zenden aan: P. L. Kreyer Jr., Vondelstraat 51 Nijmegen, teneinde tot de oprichting van een afdeling der N. V. v. R. te geraken. Indien het aantal adhaesiebetuigingen groot genoeg is, kan een bespreking der plannen spoedig volgen.

Afdeling Amersfoort.

Door de afdeling Amersfoort en Omstreken van de N. V. v. R. zal op Woensdag, 4 Juli a.s. een bezoek gebracht worden aan het radio-station van de Luchtvaart-afdeeling te Soesterberg, waaraan tevens verbonden zal worden bezichtiging van het vliegkamp aldaar. Leden, die per rijwiel van Amersfoort naar Soesterberg wenschen te gaan, worden verzocht uiterlijk kwart voor drie aanwezig te zijn bij Hôtel Huis ten Halve te Soesterberg. Anderen per O. S. M.; vertrek station Amersfoort 2.10. Reiskosten ongeveer 50 cent.

Het Bestuur.

Afdeling Dordrecht.

Leden van afd. Dordrecht, die deel willen nemen aan de excursie op 15 Juli a.s. naar 't Vliegveld Waalhaven, worden verzocht zich op te geven bij het Bestuur, om bij voldoende deelname een fietstocht te organiseren.

Maandag 2 Juli a.s. clubavond in Café N. A. B. 8 n.m. Dien avond zal er verkooping worden gehouden van Radio-onderdelen. Onderdelen in te zenden bij de heeren de Jong, Spuiweg; Heeringa, Café N. A. B.; Steegoversloot en Hagen, Willemstraat 12 rood.

Het Bestuur.

Vragenrubriek.

Van verschillende zijden wordt gevraagd, waarom wij aan de antwoorden niet tevens de vragen laten voorafgaan, hetgeen het doorzien der rubriek ook voor anderen dan de vragers zelf gemakkelijker zou maken.

Ons bezwaar daartegen is: ruimte en tijd. Velen stellen hun vragen in een brief van 6 of 8 bladzijden. Dat is ook vaak noodig om ons al de gegevens te verschaffen, die voor de beantwoording noodig zijn. Wij zouden nu echter de vragen eerst weer kort moeten samenvatten, hetgeen een tijdroovend werk is. En dan nog zouden de vragen licht evenveel ruimte nemen als nu reeds de antwoorden en zou R.-E. enkel uit een vragenrubriek gaan bestaan. Dat gaat dus niet.

Wij geven de antwoorden van meer algemeen belang echter altijd al zóó, dat men er gemakkelijk uit kan afleiden, waar het om gaat.

Nijmegen.

H. D. — Goede schema's voor hoogfrequentversterking van telefonie op korte golven vindt u in J. Corver „Het Draadloos-Amateurstation” hoofdstuk XXXI.

Loosduinen.

M. J. F. — Wij vermoeden dat de door u gehoorde woorden afkomstig zijn van een der Engelsche Omroepstations, de betekenis ervan is ons niet bekend.

Het door u waargenomen effect duidt op onscherpe afstemming van uw toestel.

Het spreekt van zelf, dat de z.g.n. luchtstoringen niet elken dag even sterk zijn.

Delft.

J. v. K. — Naar uwe gegevens te oordeelen, vermoeden wij dat er onbetrouwbare contacten in uw toestel zijn, wij vinden geen bepaalde fouten.

Voorburg.

J. D. W. — In den 3den druk. Dr. Am. St. zijn figuren 32 en 33 inderdaad verwisseld. Soundercursussen worden door de Ned. Ver. v. Radiotel. tegenwoordig niet gegeven. Als u nog iemand kunt vinden, die zich wil oefenen, kunt u het samen echter gemakkelijk leeren. Een handleiding is à 40 cts. verkrijgbaar bij het secretariaat. — De levensduur van de Ph. D1 zal wel 1000 branduren zijn. Een lekweerstand is er niet bepaald bij noodig. Mocht uit dichtslaan van de lamp de wenschelijkheid blijken, dan 2 meghom. Uw laatste vraag wordt in een artikeltje beantwoord.

Middelburg.

S. T. — Uw antenne, nog geen 8 meter lang op zolder, is niet zeer groot, de invoer over een eind evenwijdig met de aardleiding is niet gun-

stig, maar dat alles kan toch uw totaal gemis aan ontvangst niet verklaren. Het voortdurend gekraak — ook zonder antenne — wijst op één of meer slechte contacten of op een kortsluiting (zie elders in dit No.) in uw toestel. Zonder antenne moet bij inschakeling der lamp in uw telefoon totaal niets te hooren zijn.

Castricum.

W. T. H. — Een te groote lekweerstand doet u naderen tot den toestand zonder lekweerstand en kan dus dooden gang geven in de terugkoppeling. Accu-laden met weerstand van een 220 volt-gelijkstroomnet is bij gelijke stroomsterkte altijd precies $2 \times$ onvoordeeliger dan van een 110 volt-net. Een 75-wattlamp voor 220 laat slechts $\frac{1}{3}$ van den stroom door als een 75 watt-lamp voor 110 volt. Vandaar dat uw lading nu den dubbelen tijd neemt. De soort van weerstand doet tot het verlies niets af. Zie intusschen R. E. No. 15 pag. 4.

Wassenaar.

J. K. P. — Het is juist, dat een horizontaal geplaatst raam vrijwel geen luchtstoringen hoorbaar doet zijn, maar ook signalen kan men er niet mee hooren, tenzij naburige geleiders golfvrontveranderingen te weeg brengen, die ook de luchtstoringen weer hoorbaar maken.

Arnhem.

F. J. ten K. — De door u bedoelde luidspreker overtreft andere in kwaliteit der weergave, maar de sterkte van het geluid is bij de tot dusver in den handel gebrachte geringer dan van andere merken.

Rotterdam.

L. C. L. — Als uw schema goed is geteekend, heeft u bij de detector-dubbelroosterlamp 1ste en 2de rooster verwisseld. Bovendien staat de hsp. batterij niet direct aan de accu verbonden, waardoor u geen goede werking kunt krijgen bij verbinding van 1ste rooster aan zelfde hsp. batterij. Deze dingen staan goed in het Dr. Ani. station. Volgt u dus liever precies wat daar staat. Spanning op plaat en 1ste rooster SS lamp moet ongeveer 30 volt zijn. De diensten van Poldhu en F.L. met schepen op zee, op afstanden, waarop ze geen reçu kunnen geven, zijn naar wij meenen al sedert lang in werking. Dat P.C.H. weerbericht te 12.35 komt, is gevolg van den zomertijd.

El, Techn. Bur. F. K. — Het bouwen van goed werkende versterkers

is een zaak van ervaring. Mogelijk echter, dat in uw geval eenvoudig de draden naar de terugkoppelspoel verwisseld moeten worden. Het is zaak ons ter beoordeeling in zoo'n geval te melden, of de onversterkte ontvangst inderdaad goed is. Anders moeten we heelemaal raden naar de fout.

J. H. H. — Dank voor de genomen moeite met betrekking tot het vergelijken der tijden op verschillende plaatsen in de wereld. Uw opgave is echter niet geheel juist. Zij geeft den waren plaatsstijd in de verschillende steden. De tegenwoordige wettelijke tijd is echter heel anders. In alle plaatsen van Engeland wijzen nu de klokken gelijk en in alle plaatsen van Duitschland verschillen ze precies één uur met Engeland. Frankrijk en België hebben in al hun steden Engelschen tijd, enz.

J. A. — U kunt voor het doel drie hoogvacuumlampen gebruiken (die

de lamp juist over het geheele meetbereik nog goed genereert. Het kost eenige moeite, maar het is het eenige middel. Waar u 2 L O op een antenne van 12 meter reeds aardig hoort, zijn de resultaten toch werkelijk zoo slecht niet.

Beesd.

M. Th. v. K. — Wij raden u bevestigt het gebruik eener dubbelroosterlamp aan. Schema zie R. E. No. 15 pag. 7. Maar inductieve terugkoppeling is beter. Zie Het Draadloos Amateurstation (uitgave Veenstra den Haag). Laat u niet het verouderde Draadloos Ontvangstation (uitgave Sijthoff Leiden) in handen stoppen.

Heerlen.

F. J. H. O. — Aangezien u niet vermeldt of uw honingraatspoelen zelfgemaakte zijn, dan wel door een betrouwbaar fabrikant vervaardigde, verkeerden wij in onzekerheid of de verbindingen met de stekers wel alle zóó zijn, dat de spoelen met elkaar tot genereeren zijn te brengen. Dat zoudt u eerst eens dienen na te gaan. Genereert het toestel ook op de grotere golven niet, keert u dan eerst de verbindingen naar de terugkoppelspoel eens om.

Den Haag.

E. W. — Uw schema is goed, maar de lekweerstand op den roostercond. van de eene laagvacuum-laagfrequentieversterkerlamp is vermoedelijk overbodig en schadelijk. Daarentegen zou die lek misschien nuttig kunnen zijn op den r. cond. der detectorlamp. Verder kan het wezen, dat uw voor beide lampen gebruikte gloeiweerstand ook een rol speelt bij het te zwakke geluid. In elk geval moet die bij inschakeling van den versterker verkleind worden, want als die goed stond voor de eerste lamp, wordt de weerstand te groot bij dubbele stroomafname. Een geraas in de telefoons, dat het spreken van P.C.G.G. stoort, is te erg om van luchtstoringen afkomstig te zijn. Geeft de gloeiweerstand soms slecht contact, zoodat de lampen ietwat flikkeren? Wordt 't geraas door stooten aan de tafel erger, dan is er zeker hier of daar wisselend contact. Ook een slechte cel in de hsp. batterij geeft geraas. Houdt dit ook aan zonder antenne en aarde?

Hoogezand.

J. A. — De te 6.30 door u gehoorde muziek met spoel 200 in de antenne zal — zooals onze Radio-telefoonijds u had kunnen doen vinden — van den Eiffeltoren afkom-

Licht en Lucht.

Wat 't licht is voor onze oogen,
de lucht voor onze longen, dat is
Radio-Expres voor den Radio-
Amateur.

Oldeboorn, 15 Juni.

J. C. VAN DIJK.

ook als detector uitstekend zijn) maar even goed drie dubbelroosterlampen, waarvan de lage plaatspanning een groot voordeel beteekent.

Radioclub Tuindorp. — Ook de nieuwe foto zullen we binnenkort publiceren.

N. J. v. d. H. — De Seddig-lamp moet 3 Volt brandspanning en 50-90 Volt anodespanning hebben en is geschikt voor detector en voor versterking.

A. M. — U moet niet vergeten dat het aantal windingen nooit voor elk toestel geheel precies is op te geven. Op uw buitenspoel kan beter draad van ± 0.7 m.M. worden gewonden, met de eerste aftakking op ca. 20 windingen. De terugkoppeling zal eenige windingen minder kunnen hebben dan thans, dit moet geprobeerd worden door telkens een winding van de spoel af te nemen, totdat

stig zijn. Waar u ons een schema voor enkelroosterlamp hebt gezonden en u een dubbelroosterlamp gebruikt (Siemens Schottky?) kunnen we uit het schema niet nagaan of u eenige fout hebt gemaakt. U kunt plaat en rooster 1 beide aan de volle spanning van 28 à 30 volt zetten. En u heeft toch de roosters op de goede manier verbonden en niet verwisseld? Teeken het eens precies zoals het bij u is geschakeld, dan kunnen we nader zien. Het gekras dat u hoort, zal konnen van luchtstoringen, die den laatsten tijd talrijk waren.

Haarlem.

A. H. v. K. — De voorwaarden voor deelneming aan de excursie naar Waalhaven staan duidelijk in R. E. Men moet lid zijn van de N. V. v. R. of introucé. De bedoelde schakeling op een spoel met drie glijcontacten is een gewone spaarterugkoppeling. Een telefonie station STU kennen we niet.

Bussum.

H. J. B. — Het is wel opmerkelijk, dat waar u P.C.G.G. en 2 L.O. schitterend ontvangt, Vaz Dias zoo veel minder is. Ontvangt u dat station; dat zoo dicht bij u is, misschien op de halve golfengte?

W. J. B. — U kunt schema 96 Amateurstation toepassen achter schema 108. De fout in schema 96 in druk 1—3 is op te heffen door de verbinding tusschen het punt plus hsp. in den versterker, en de telefoon, weg te nemen en een contact méér op den rolschakelaar aan te brengen, waardoor die verbinding alléén in den versterkt-stand wordt tot stand gebracht.

Amsterdam.

W. J. P. — Zoals u uit antwoorden aan anderen al vaak hadt kunnen zien, is voor acculaden met gelijkrichter steeds gebruik van transformator het meest economisch. Als u de spanning 4 maal verlaagt, krijgt u 4 maal meer stroom dan u aan het net ontleent. Zie ervaring met electrolytischen gelijkrichter R. E. No. 16 pag. 4. Voor het laden van een enkele accu is misschien een mechanische gelijkrichter, waarvoor tot 10 volt kan worden neergetransformeerd nog wel zoo voordéelig. Zelfvervaardiging van een transformator kost eenig rekenwerk. In „Radio Nieuws” verschijnen daar juist artikelen over van I. H. Mak.

H. C. — Uw denkbeeld willen we overwegen, maar het is niet gemak-

kelijk uit te voeren. Plaatselijke omstandigheden maken de sterkte der stations zeer verschillend.

C. M. v. V. — Gaat u alle verbindingen eens goed na, dat gebrom duidt op een slecht contact. Ook is het mogelijk dat de verbindingsdraden naar de terugkoppelspoel omgewisseld moeten worden. Is uw antenne wel goed geïsoleerd? Indien de draden goed geïsoleerd zijn is het geen bezwaar dat er twee door hetzelfde gat in de frontplaat loopen.

A. K. — Hoogvacuümlampen zijn voor meervoudige laagfrequentversterking het best. Het dunne laagje tin zal geen kwaad doen. De roostercondensator van fig. 26 Draadl. Amateurstation is groot genoeg.

N. G. — Uw telefooncondensator is veel te groot. De capaciteit daarvan moet ca. 1000 c.M. zijn, terwijl de roostercondensator $\frac{1}{3}$ dezer waarde kan hebben.

Wanneer werkelijk alle verbindingen goed zijn is het niet werken van den versterker waarschijnlijk toe te schrijven aan doorgeslagen transformatoren. Meet u deze eens door. Wij moeten u echter ontraden reeds met een versterker te gaan werken voor het ontvangtoestel zelf geheel in orde is. Dit geeft slechts teleurstelling.

Gouda.

J. D. V. — Kruising van antenne-draden met telefoondraden op minder dan 2 meter in horizontale projectie is overal verboden. Zie R. N. van April. Als het telefoondraden zijn, die over uw huis loopen, zult u daarover een advocaat moeten raadplegen.

Bilthoven.

H. F. E. H. K. — Uw betoog, dat men bij telefonie-ontvangst met genereerende lamp de genereerende buizen niet zou hooren, is ons niet duidelijk. Misschien wilt u zich iets nader verklaren.

Oldeboorn.

J. C. v. D. — Uw ontvangst der telefonie van Smith en Hooghoudt op kristal is een mooi resultaat. Ontvangst van Londen met spoel 100 secundair is heel abnormaal. De gewone spoel 100 heeft al een eigen golf van bij de 500 meter Zelfs 75 is voor Londen al te groot met condensator op nul. Wij zelf gebruiken 25 of 35 — 50 — afzonderlijk terugkoppelspoeltje. Nu zegt u, dat de lamp niet meer wil genereren, terwijl u Londen toch nog eenigszins ontvangt. Is u wel zeker van dat niet-willen-ge-

nereren? En gaat 't op de grootere golven wél? In elk geval schijnt u na den ombouw van uw toestel tot normalere spoelen te zijn gekomen voor uw ontvangst. Hoe dat vroeger is geweest, begrijpen we niet.

Leiden.

D. H. v. L. — Uw denkbeeld om telefonie met golfengte-transformatie en hoogfrequentversterker te ontvangen wegens de kleinheid uwer binnen-antenne leent zich zeker voor uitvoering, al is het een heele onderneming. Uw schema is juist en waar u blijkbaar goed inzicht in de zaak heeft gekregen, zult u ook wel resultaat hebben. Goede isolatie is inderdaad aan te bevelen. Het koppelen van uw zwevingstoestel met den antennekring zou bezwaar kunnen opleveren, als die koppeling zich niet laat wijzigen. Wij vermoeden, dat een draaibaar koppelspoeltje binnen de primaire spoel u gemak zal opleveren. Als u het geheel in werking heeft, is het wel iets om eens in R.-E. te beschrijven. Dan hooren we nog wel eens van u.

P. P. S. — Vermoedelijk heeft uw antenne te veel capaciteit. Probeer u het nog eens met een extra seriecondensator, direct in de antenne.

Deventer.

F. W. R. — Wij weten geen beter schema dan het eerste door u geëteekende. Waar u hiermede dan ook goede resultaten heeft, begrijpen wij niet waarom u nog een ander schema wilt hebben. De door u aangegeven draaddikten voor den bolvariometer zijn goed. Het mag ook emaille draad zijn. Het is wel mogelijk een toestel met het door u aangegeven meetbereik te maken, doch dit is een kwestie van probeeren; uw antenne is voor die kleinste golf echter wel wat erg lang. Het gillen kan veroorzaakt worden door te sterke terugkoppeling.

Hoeven.

G. S. — Radio-Expres wordt steeds op denzelfden tijd verzonden. De Philips H V-lamp heeft ca. 50 Volt anodespanning noodig. De batterij kan in het schema van Dr. Koomans verschillend afgetakt worden.

De weerstand kan gemaakt worden van ca. 50 meter nickeline draad van 0.1 m.M. Het is van voordeel om het weerstandje fijn regelbaar te maken.

Zaandam.

S. G. S. — Gebruik van twee verschillende typen lampen raden wij in bedoeld schema niet aan. Neemt u of

2 gewone hoogvacuumlampen of 2 dubbelroosterlampen. Bij deze laatste worden de extra roosters aan elkaar verbonden en naar de hoogsp. batterij gevoerd.

Driebergen.

P. D. L. B. — Het schema van een sec. honingraatontvanger met ingebouwde lamp voor hoogfrequentversterking is het schema-Koomans, fig. 108 Draadloos Amateurstation. Hoogfrequentlamp, detector, laagfrequentversterker en zwevingstoestel kunnen alle op zelfde batterijen als de accu groot genoeg is (moet 2 ampère leveren).

Breda.

H. J. M. V. — Op die groote spoel zult u de Engelsche muziek nooit ontvangen.

Utrecht.

A. v. H. — Men kan een accu het best bewaren door hem goed uit te spoelen met gedistilleerd water en daarmee gevuld te laten staan.

Het is onjuist dat de condensator een hogere spanning verkrijgt.

De werkingsfeer wordt bepaald door effectieve antenne-hoogte en -stroomsterkte.

Oudenbosch.

H. M. — In een laagfrequentversterker kunt u de lekweerstand direct over de roostercondensatoren zetten of tusschen rooster (normaal rooster bij 2 roosterlamp) en min gloeidraad. Bij zeer zwakke signalen zal een lekweerstand geheel wegge laten kunnen worden of heel groot genomen (5 à 10 megohm), bij laat-

ste lamp steeds kleiner dan bij eerste. Waarden steeds 1 à 5 megohm. Beste uitprobeerden. Van houtsoorten zijn alle zachtere, als ze droog zijn, goed isoleerend, maar uiteraard nooit geheel betrouwbaar.

Brummen.

M. C. S. — Bij de lading eener accu wordt altijd waterstofgas ontwikkeld, dat belletjes vormt en dus de vloeistof eenigszins doet schuimen. Sterk schuimen wordt meestal veroorzaakt door verontreiniging van het zuur en door het bij onder worden van de accu loslaten van iets in het gebruikte bindmiddel voor de massa der plusplaten. Het wordt bevorderd door te hoogen laadstroom en te sterke verwarming.

Als u twee lampen parallel schakelt op 6 volt, krijgen ze niet ieder 3, maar 6 volt, alleen verminderd met eenige spanningval in de leiding. Dat is voor 4-volts lampen dus veel te veel.

Hilversum.

L. A. v. L. — Heeft uw toestel gedurende den tijd dat het niet werd gebruikt misschien in een vochtige omgeving gestaan? Als dit het geval is, zal de kwaal verholpen kunnen worden door toestel en spoelen op een zonnige plek te laten drogen.

Een serie-condensator valt altijd te probeeren. Dit kan een vaste condensator van 500 à 1000 c.M. zijn. Gillen treedt altijd gemakkelijker op bij seriecondensator dan bij parallel condensator. Vooral bij vaste terugkoppeling en nulstand van den condensator.

KLEINE ADVERTENTIES.

Te koop. Honingraatontvanger geheel op eboniet. incl. twee dubbelroosterlampen van f 120.— voor f 75.—, dito incl. 2 enkelroosterlampen van f 100.— voor f 69.—. Huth 3 lamp. Versterker van f 85.— voor f 50.—. Alle toestellen gegarandeerd. Nadere beschrijving op aanvraag. Brieven onder No. R. E. 56 bureau van dit blad.

Te koop:
 Huth 4000 \surd telefoons f 6.75
 laagfreq. transf. " 6.50
 Telefunken " " " " " 5.50
 EVE 173 lampen voor verst. " 3.—
 RE 38 " " " " " 7.50
 Brieven onder No. R. E. 57 bur. v/d. bl.

Ter overname aangeboden:
 drie CV 53 condensatoren met ebonieten knop en schaal \pm 2700 c.M. nieuw van f 40.— voor f 20.—. Telefunken Condensator met fijnregelknop f 20.—. Kondensator met ebonieten knop schaal, aansluitkl. 1000 c.M. f 10.—. Brieven onder R. E. 58 bureau van dit blad.

Baldwin Telefoon dubbel 4000 \surd f 19.—
 Raamantenne 1 M. zijde met 20 wikkelingen groen zijde hitzedraht f 15.—
 Brieven onder No. R. E. 59 bur. v/d. bl.

Van Firma ter overname aangeboden vier nieuwe Heussendubbelroosterlampen à f 7.— per stuk. Brieven onder No. R. E. 60 bureau van dit blad.

Aangeboden:
 Koptelefoons 2 \times 2000 Ohm f 7.50. Mica condensatoren 1000 c.m. f 6.— 2000 c.m. f 6.50. Schottky Dubbelroosterlampen f 5.25. E. V. W. 171 f 2.—. A-lampen f 1.50. franco thuis onder rembours of bij vooruitbetaling. Brieven onder No. R. E. 61 bureau van dit blad.

Radio Baarn levert Honingraatspoelen tegen de uiterste prijzen. Wikkelen en montage is onberispelijk, gemonteerd of ongemonteerd. Handelaren aantrekkelijke condities.

**Radio Technisch Bureau
 HERM. VERSEVELDT.**

DEN HAAG. HUGO DE GROOTSTRAAT 98—100.

Tel. M. 4969.

SPECIALE AANBIEDING.

Dubbele koptelefoons 2 \times 2000 Ohm, stalen beugel, franco huis f 7.50.

WEDERVERKOOPERS RABAT.

UIT VOORRAAD LEVERBAAR:

Philips dubbelroosterlampen, prijs f 10.—.

Anodespanning 4 tot 12 Volt.

Vraagt nieuw uitgekomen prijscourant.

Vraagt Uwen leverancier:

MURDOCK CONDENSATORS voor tafelmontage

MURDOCK CONDENSATORS voor inbouw
MURDOCK TELEFOONS, 2000 en 3000 ohms
MURDOCK GLOEIDRAADWEERSTANDEN voor inbouw

Indien ter plaatse niet verkrijgbaar, schrijf dan onder vermelding van het adres van Uwen radio-leverancier, direct aan den importeur:

A. A. POSTHUMUS
HEERENGRACHT 545—549,
AMSTERDAM.

(Levering geschiedt uitsluitend via den handel.)

Uit voorraad leverbaar:

FRANSCHÉ hoogvacuum LAMPEN.

STEVIGE CONSTRUCTIE.

PORCELEINEN VOET.

GEEN LOSSE PENNEN MOGELIJK.

Prijs f 7.50. Handelaren aanzienlijke korting.

ISOLATOREN „MÉTALLURGIQUE”

in verschillende maten.

SERIE PARALLELSCHAKELAARS

NIEUW TYPE, EENVOUDIG, DOELMATIG.

Levering uitsluitend aan den handel.

Ned. Radio Mij. SECO,

Nassau Ouwkerkstraat 3, den Haag.

W. A. RUDER.

ELANDSGRACHT 12 -- Tel. N. 4238.

AMSTERDAM.

SPECIALE INRICHTING VOOR

DIEPDRUK IN CELLULOÏD.

Dus UW ADRES voor alle mogelijke
naamplaatjes voor Radio-Apparaten.

STROOKEN CELLULOÏD (wit of zwart) met

24 benamingen;

GRADEBOGEN direct leverbaar à f 0.50.

Gratis monsters en speciale prijs voor Handelaars
direct na aanvraag.

**RADIO ELECTRO TECHNISCH BUREAU
VAN SANTEN & SCHILLING.**

Zwartjanstraat 69 — Rotterdam.

Heden ontvingen wij weer een schrijven over de schitterende
resultaten, met onze toestellen bereikt.

RADIO ELECTRO TECHNISCH BUREAU
VAN SANTEN EN SCHILLING.

Rotterdam.

M. M.

Met genoegen kan ik U mededeelen dat het door U geleverde Ontvangstoestel
mijn volle tevredenheid wegdraagt, zoowel de afwerking als de te bereiken resul-
taten zijn in een woord schitterend, ik zal dan ook niet nalaten Uwe Firma bij
anderen aan te bevelen. Mocht U van dit schrijven als reclame voor Uwe Firma
gebruik willen maken, geef ik U hertoe volkomen vrijheid.

Immiddels.

Hoogachtend.

W. G. F. J. KLAPWIJK.
Noordmolenstraat, Rotterdam.

Prijzen onzer toestellen:

1 Lamps f 125.— 2 Lamps f 150.—
3 Lamps f 175.— 4 Lamps f 210.—

Compleet met lampen, 10 spoelen 25/400, accu, spanningsbatterij,
telefoon 2 maal 2000 Ohm, snoeren met stekkers voor aansluiting.

Wij plaatsten binnen 5 maanden reeds 54 onzer toestellen.

SMITH & HOOGHOUTD

Keizersgracht 6 - - Tel. 34163

AMSTERDAM

BROWN

LOUDSPEAKERS, VERSTERKERS

en **TELEFOONS** type „F”, thans

uit voorraad leverbaar.

Radio Technisch Bureau

„ANETA”

RIJSSEN.

Levert alles op Radiogebied
zoowel complete toestellen
-- als onderdeelen. --

Zie voor onze zeer praktische toestellen de
afbeeldingen in Radio-Expres van 7 en 14
Juni j.l.

ZEER LAGE PRIJZEN.

Vraagt onze nieuw verschenen Prijslijst.

Gehoorzaal „Concertfoon”

462 SINGEL b/h Koningsplein. AMSTERDAM.

Tel. C. 5222.

Geopend dagelijks van 9—6 uur.

WIJ VERKOOPEN DE NIEUWSTE EN BESTE

Radio-Ontvangstoestellen

en

Toebehooren.

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT.

VERTEGENWOORDIGER TE
ROTTERDAM:

C. F. JANSEN,

27 GERARD

SCHOLTENSTRAAT.

VERTEGENWOORDIGER TE
DORDRECHT:

Electro-Technisch Bureau

Gebr. VAN DIJK,

112 NOORDENDIJK,
TEL. INT. 923.